

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrť leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. Naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljajte na uredništvo in upravištvo Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6. II. nadstr. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, millimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

V delavske vrste ne razkola.

Z ogromnimi naporami so si delavci in delavke v Sloveniji po prevratu zgradili svoje lepe strokovne organizacije, ki so že napravile toliko ogromnega dela v tem kratkem času, da bi tega dela ne opravili niti v petdesetih letih, če ne bi imeli svojih organizacij. Koliko mezdnih gibanj so že izvedle te naše organizacije, koliko kričev so popravile za splošno delavstvo in in tudi za posameznike, koliko socialnega dela v zakonodaji, osemurni delavnik, razširjenje drugih pravic, ki jih nam hoče brutalna buržvazija, ki čuti, da se skuša vriniti v naše organizacije razkol, zopet odvzeti. Ali ne bi bil zločin, če bi se v tako važnem trenutku cepile naše moči, ali ni hudodelec nad delavstvom vsak, kdor tu pomaga sejati razdor v naših vzorno izvedenih organizacijah, ki so si komaj priborile vplivno besedo v javnem življenju? Zdi se nam, da tukaj pač ni treba nobene razlage, ker vsak delavec ki le nekoliko pozna naše organizacije dobro ve, kaj so za delavstvo obstoječe organizacije.

Buržvazija pa nima pri tem samo tega namena, da onemogoči delovanje naših organizacij. Pri tem svojem za delavstvo tako škodljivem delu ima tudi političen namen. Vsaj je vsem znano, da so razpisane volitve v prvi državni ali ustavni zbor. Ta zbor bo sklepal o postavah naše nove države Jugoslavije. To gospodje kapitalisti in meščanske stranke prav tako dobro vedo kakor mi. In kdor bo imel več poslancev v tem državnem zboru, tisti bo tudi delal postavne. Meščanske stranke so videli, da so postale delavske organizacije močne in da bi

utegnile dobiti v državni zbor več poslancev, ki bi prisililo državni zbor, da bi se sklenilo tudi za delavstvo postavne, zato so napravili satanski načrt, da morajo uničiti delavske organizacije, in so si v ta namen izbrali najsumljivejše elemente, ki danes z najnepoštenejšimi sredstvi skušajo oslabiti delavske vrste. To je grozen zločin, ki bo pod njim delavstvo trpelo desetletja, če se ne zave pravočasno. Meščanstvo se že veseli svojega uspeha, ker misli, da vlada med delavstvom že tako nesoglasje, da bodo delavci brez uspeha posegli v volitve. Zdi se jim, da so dosegli svoj namen. Ali varajo se. Zavedno delavstvo se v tem oziru ne bo dalo varati, ker ve, kaj se kuha, ve da mora povsod nastopati složno, ve, da je le v skupnem boju znaga. Strokovne organizacije v Jugoslaviji se popolnoma zavedajo svoje naloge in jih ne bo nobena zla sila motila. Zlasti slovenske strokovne organizacije so že dokazale, da vedo, kaj pomeni skupno delo, vedo pa tudi, kakšna nesreča bi to bila, če bi se dale zavesti v razkol. V skupnem boju morajo strokovne organizacije premagati ta napad in zmagati v svojih ciljeh.

Kam plovemo?

(Dalje.)

Kongres v Belgradu je storil tudi to veliko napako, da je brez premisleka sklenil strogo centralistično formo za strokovne organizacije. Seveda tudi na predloge, izdelanih po belgrajskih intelektualcih.

Mnogi izmed zaupnikov iz Slovenije, ki se je udeleževal raznih strokovnih kon-

gresov za časa stare Avstrije v Wieni, lahko potrdi, da se intelektualci (nikdar niso vmešavali v posle strokovnega kongresa. Niti sam ranjki dr. Viktor Adler, ki je užival svetovni sloves kot izborni voditelj socialističnih vrst, je mirne duše prepuščal vodstvo strokovnih organizacij praktičnim, izkušenim zaupnikom. Ti zaupniki pa niso imeli domišljeno teoretično naobrazbo, ampak bili so to možje direktno iz tovarnen in delavnic, ki jih je strokovno organizirano delavstvo postavilo na čelo strokovnih organizacij. Ti možje so obenem prinesli s seboj praktične izkušnje realnega življenja. Skratka bili so meso in kri, mesa in krvi delavstva v delavnicah in tovarnah, rudnikih in prometu ter trgovini.

Slabo bi bil našel vsak teoretičar pri voditeljih strokovnih organizacij, če bi jim hotel dati nasvete ali celo ukazovati, kakor to skuša delati na primer profesor dr. Sima Marković iz Belgrada.

Nočemo trditi, da so bile staroavstrijske strokovne organizacije brez napak. Imele so jih, in baš radi tega, ker so jih imele, bi bilo nespametno uvajati te napake v novi, snujoči se strokovni pokret, nove naše države.

Naravno, da so bili socialni demokrati konsternirani, videvši, da so si komunisti zagotovili oficijelno zastopstvo v »Osrednji delavski strokovni komisiji« v Belgradu, in ker Belgrad sam še ne tvori Jugoslavije, so se postavili na razumljivo stališče, da se bodisi mora v »Osrednji delavski strokovni komisiji« priznati tudi njim oficijelno zastopstvo, ali pa da morajo oni, ki so se od socialne demokracije odcepili in so se nazvali komuniste,

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

(Dalje.)

Preobširno bi bilo razpravljati o pododdelkih krasne, lepe literature ali beletristike, a tudi nima to neposrednega vpliva pri izbiri čtiva. Glavna činitelja pri izbiri knjig pač morata biti lastnosti resničnosti in lepote. Zato se pri vsaki knjigi vprašamo ali odgovarja spis pravilom notranje, doživete resnice in večne lepote? Zakaj moč in sila pesniških del leži v tem, kako globoko te posegel pisatelj s svojo mislijo v človeštvo, da li veča njegova pravica za vse ljudi na svetu, a ne samo za en, to je pesnikov narod, ali za eno veroizpovedanje, to je za pesnikovo in kako je delo bisano z ozirom na razumevanje, dali ga more razumeti samo njegov narod, ali njegova vera ali pa vesolino človeštvo. To kar čitamo, ne pominjemo samo z razumom, temveč pre-

tresamo tudi s čustvom. Besedi ne tetitamo v istem smislu, kakor jih rabimo v navadnem življenju, temveč čutimo v drugačni, nenavadni družbi, njihov drugačen, celo nenavaden pomen, občudujemo razno barvo, ki jo dobivajo in se usnavamo z njihovo prijetno godbo. — Seveda nakle to razliko in take fine primere le vaten, pozoren in globok čitatelj. Globoko, resnično literarno delo vpliva ne samo na pripadnika pisateljevega naroda, temveč tudi na onega, ki razume njegov jezik, odnosno prestavljeno na druge jezike, tudi na vsakega, ki pripada tem jezikom.

Slovenec torej občuti živo resnico in jo zaklene v svoje srce, kadarkoli izprezori k niemu iz krasnih del domačega pesnika zakaj on pozna njegovo lepoto, ki jo ogleduje s posredovanjem svojega jezika, ki ga dodobra obvlada in razume. Lepota je v življenju velik in močan činitelj-faktor. Če je kaj na človeku, v njegovem govoru, v njegovem dejanju krasnega, potem je to nekaj velikega — npravnega — moralnega, nasprotno je pa

npravno visoko zato, ker je lepo, krasno. Kras, lepota pa je vedno tudi harmonična, lepo ubrana. Nas li ne povzdigne lepa, krasna pesem enako kakor nas navdušijo? Ali niso obstrmele množice ljudi, ko so zaslišale lepo pesem čeških legionarjev »Kie dom je moj«, ki so jo zapeli, predno so šli v boj in ali ni baš ta pesem premagala njihove sovražnike? Sam se spominjam, kako mi je bilo, ko sem prvič slišal godbo, ki je zajgrala »Naprej zastava Slave«. Tedaj mi je bilo 8 let — pesmi nisem poznal, ali užgala me je, zato ker je lepa. To je moč lepe, ki je tim večja, čim globlje v človeški duši to je izkopal srčni rudar-pesnik.

Zato pa more resnica, zaveta iz ljudskega življenja, in pozorovana v pesniškovega stališča, preiščena in znova preživljena vplivati blagodejno in plodonosno le tedaj, če je obenem tudi krasna lepa. Vsako pesniško delo pa stremi za tem, vsako v resnici ceno literarno delo je noveličevanje večno lenih resnic.

(Dalje prih.)

svoje zaslopostvo opustiti. No, posledice trme komunistov so se kmalu pojavile.

Na Hrvatskem in v Slavoniji se je splošna delavska zveza razvila v močno strokovno organizacijo. Posamezne stroke so tvorile v okviru te zveze sekcije. In ker se vodstvo splošne delavske zveze za Hrvatsko in Slavonijo ni strinjalo z belgrajskimi sklepi, zlasti ne glede zastopstva v vrhovni instanci strokovnih organizacij, to je v osrednji delavski strokovni komisiji, so novopeženi komunisti proglasili splošen naskok in neizprosno boj takozvanemu občemu radniškemu savezu.

Sedanji centrušaši v Zagrebu, da si zagotove uspehi, so pozvali na pomoč Belgrad. S pomočjo združenih sil se jim je posrečilo, da je obči radniški savez podlegel. Prišel je tako daleč, da je na koncu te gnusne borbe za prestiž štel komaj še 2000 članov. Komunisti so potem, ko so za razbitje splošne delavske zveze za Hrvatsko in Slavonijo porabili 165.000 dinarjev, ustanavljali samostojne strokovne zveze posameznih strok. Nad takozvane centrušaše pa prihaja sedaj za rabeljsko delo, katerega so izvršili na občem radniškem savezu, zaslužno plačilo. Zaslužno plačilo že raditega, ker je razbijanje občega radniškega saveza in potrošitev take ogromne svote denarja bilo popolnoma nepotrebno, kajti zastopniki občega radniškega saveza so bili za reformo, in za vsako formo strokovnih organizacij. Njihov pogoj je bil le, da se prizna tudi socialni demokraciji isto zastopstvo v instancah strokovnih organizacij, ali da se takemu zastopstvu odpo-ve tudi nova komunistična stranka.

Nove strokovne zveze na Hrvatskem in v Slavoniji so se razvijale prav dobro, obči radniški savez je bil sicer zdecimiran, nikakor pa ni propadel. Kako je bilo dalje, bomo povedali prihodnjič.

Mezdno gibanje ljubljanskih mizarjev.

Ze zadnjič smo poročali, da se ljubljanski mizarji, stolarji in strojni delavci nahajajo v mezdnem gibanju. Na prvo našo spomenico so podjetniki računajoč na nesolidarnost mizarjev odgovorili v tem zmislu, da si delavstvo lahko opomore na ta način, če dela dnevno eno uro več. Razumljivo je, da je delavstvo ta predlog delodajalcev z ogorčenjem odklonilo, ter zahtevalo, da mojstri svoje stališče izpremenijo. Ta odločni nastop lesnih delavcev, je zalegel v toliko, da so gospodje izjavili, da so pripravljene pogajati se z zastopniki organizacije.

V torek dne 7. t. m. so se ta pogajanja vršila, pod predsedstvom zastopnika poverjeništvu za socialno skrb. Odposlanci delodajalcev so začetkom obljubili tako minimalne poviške na plači, da so delavski zaupniki bili prisiljeni izjaviti, da je stavka neizogibna, če delodajalci ne privolijo več. Po dolgem razpravljanju so se zastopniki obeh strank zedinili, da se plače zvišajo za 15 odstotkov. O naknadnem predlogu odposlancev delavstva, da se uredi tudi vprašanje doklad za delo izven delavnice, so zastopniki delodajalcev izjavili, da o tem niso pooblašteni sklepati, zato žele, da se ta zadeva reši na drugem sestanku.

Dne 8. septembra se je vršil v Mestnem domu dobro obiskan vrh, na katerem je o poteku pogajanj poročal sodr. Zore. Pojasnil je navzočim potek pogajanj, ter naznanil njih rezultat. K besedi se je oglašilo več sodrugov, ki so deloma

odklanjali to povišanje kot nezadostno, deloma pa priporočali za sprejem. Sodr. Tokan je nato v daljšem zelo stvarnem govoru podal točno sliko položaja, v katerem se nahajamo. Opozarjal je na vse okolščine, zlasti tudi na to, da je nujno potrebno urediti prispevke, kar je en govornik že preje naglašal, je predložil navzočim, da so razmere časih silnejše, kot želja in moč delavstva. Zato priporoča nujno, da naj se prispevki povišajo, kakor tudi, da se doseženo povišanje sprejme. K predlogu sodr. Zoreta, da se zvišajo prispevki, se je oglašilo več sodrugov izmed katerih je večina naglašala, da se morajo prispevki na vsak način povišati. Med temi ko so bili nekateri za predlog sodr. Zoreta, je velika večina navzočih glasovala za predlog sodr. Vidmarja, da se prispevek s 37. tednom, t. j. prihodnjo soboto zviša od 3 na 6 K tedensko. Uspeh glasovanja so navzoči navdušeno pozdravljali, kar nas opravičuje k najlepši nadi, da so člani storili važen korak za okrepitev svoje organizacije, katero bodo nujno potrebovali.

Sodr. Zore je nato zbranim lesnim delavcem sporočil žalostno vest, da je umrl dolgoletni član naše organizacije strojni delavec Anton Polaj. Pokojnik je bil dober sodrug ter zvest član svoji organizaciji, bodi mu trajen spomin. Navzoči so se v znak sožalja dvignili s sedežev.

Ko so se rešile še nekatere društvene zadeve, je sodr. Novak zaključil lepo uspelo, in dobro obiskano zborovanje.

Socialna zakonodaja.

Za delavstvo je gotovo socialna zakonodaja silno velikega pomena. O tem med delavstvom ni prav nobenega dvoma, zakaj velik del stremljenja organiziranega delavstva gre za tem, da se ta vitalna zadeva reši v prid delavstva.

Mi smo prinesli iz prejšnje države nekaj socialne zakonodaje, ki se je dala izvesti oziroma nadaljevati le na ta način, da je delavstvo in njeza zastopniki takoj po prevratu v vladi in drugod najodločneje zahtevalo, da se mora, dokler ni več mogoče, ohraniti vsaj to, kar smo imeli. Na ta način se je rešilo vse, le železničarske socialne zahteve v tem zmislu še niso rešene.

Ker je v Jugoslaviji socialna zakonodaja razmeroma nepopolna, je za nas to že precejšnja pridobitev. Nikakor ne moremo biti z dosedanjimi uredbami zadovoljni. Socialna zakonodaja se mora še izpopolniti in čim močnejši bomo, tem boljša bo socialna zakonodaja.

Bolniško zavarovanje je bilo pred vojno slabo, slabo je še danes zlasti zaradi tega, ker se ni reformiralo po draginjskih razmerah, dasi smo to opetovano zahtevali, da naj se zvišajo podpore in eventualno tudi prispevki, da bo bolnik dobil vsaj nekaj večjo bolniško podporo. Upamo, da se to v kratkem uresniči. Nujno potrebno je tudi bilo, da so se bolniške blagajne združile. Prejšnje posamezne bolniške blagajne niso mogle storiti prav nič za bolnike, ki so potrebovali temeljitega zdravljenja. Sedaj, ko so vse te blagajne spojene v velik zavod, se lahko reši marsikateri delavec, delavko gotove smrti. Tudi podpore, ki so prej znašale po 1, 2 ali 3 K, znašajo sedaj večinoma po 5 K, dasi se prispevki niso razmeroma zvišali.

Namen bolniškega zavarovanja pa mora biti, da se še bolj izpopolni, v področju bolniške blagajne se mora izvesti tudi zavarovanje za omejenost in starost. Vrhutega je pa vladal v posameznih malih blagajnah silni nered. Podjetniki niso plačevali prispevkov, zdravnikov ni bilo itd., zato ni bilo čudno, če blagajne niso mogle nič drugega koristiti zdravstvu delavstva, kakor da so plačevale tisto krono bolniščne. In če pomislimo, da so prejšnji gospodarji podpisavali vojna

posojila kar brez glave, je jasno, da se je moralo prenehati s takim gospodarstvom. Naš namen mora biti ta, da okrepiamo te zavode, da jim damo zdravo podlago, da bodo več koristile delavstvu kakor doslej; to je pa mogoče le tedaj, če delavstvo sodeluje, če pomaga, da se odpravi, kar ni bilo prav in če se da tem blagajnam, ki se bodo izpopolnile v socialno zavarovalne zavode moralno in materialno podporo, ker le s sodelovanjem delavstva, organizacij bo mogoče premagati velike ovire, ki so na poti.

Država kot navijalec cen.

Kadilci, veselite se, gospodski in delavski, država rabi „pare“ in bo vam zato še globlje posegla v žep. Tobak, smodke in cigarete so itak že tako nezahansko drage, da si človek komaj še privoščiti nekaj dimov. Da pa postane kajenje v resnici luksuz, za to skrbi država potom svoje uprave monopolov. V ta namen je omenjena uprava določila zaenkrat višje cene cigaram, tobak in cigarete prideta najbrže še na vrsto, pa nekoliko pozneje, da odušstvo ne bo preočito. Podražnje cigar stopi v veljavo z dnem 8. septembrom 1920 in bo veljala: Regalitka 6 K, trabuka 4 K 80 vin., britanika 4 K 80 vin., kuba portorika 3 K 20 v., portorika 2 K 80 vin., viržiniosa 2 K, meš. inozemske 1 K 20 vin. in kratka po domače znana pod imenom smrdljiva 1 K komad. Boljšega primera verižnikom in navijalcem cen ne more nihče dati kakor ga daje uprava monopolov. In tobačno delavstvo? Ali mu bo uprava monopolov od svojega ogromnega dobička kaj odstopila?

Cene materijalu.

Ne le vse življenske potrebščine so do blaznosti naraščale v cenah, ampak tudi vse potrebščine, brez katerih tudi industrija ne more obratovati. Kako so posamezne tozadevne potrebščine v ceni naraščale, nam kažejo naslednji podatki, iz katerih razvidimo, da so se cene pri posameznih predmetih zvišale celo za 16 tisoč procentov. Tako je na primer veljal kilogram vulkanskega olja leta 1913 13 v, leta 1920 pa velja 21 kron, cena se mu je torej zvišala za 16054 procentov; kg petroleja leta 1913 34 v, leta 1920 25 K, zvišanje torej 7547 procentov; kg repičnega olja leta 1913 98 v, leta 1920 50 K, zvišanje 5518 procentov, kg bele kovine leta 1913 4 K, leta 1920 440 K, zvišanje 10.000 procentov; kg cilindrskega olja leta 1913 55 v, leta 1920, 34 kron zvišanje 608 procentov; meterski stot pečuljskega premoga leta 1913 1 K 43 vin, leta 1920 60 K, zvišanje 4096 procentov, meterski stot trboveljskega premoga leta 1913 1 K 22 vin., leta 1920 (pred zvišanjem cene) 32 K 50 vin., zvišanje 2564 procentov.

Mezdna gibanja.

Liboje. Delavstvo premogovnika in tovarne za keramične izdelke tvrdke Sonnenberg je svolečasno potom okrožne strokovne komisije v Celju predložilo imenovani tvrdki zahteve za primerno povišanje plač. Ker pa je delavstvo brez uspešno čakalo na odgovor od strani tvrdke na tozadevno svojo spomenico, je dne 31. julija 1920 stopilo v stavko. Stopili so delavci in delavke v stavko solidarno iz premogovnika in tovarne. Ob tej priliki pa je tudi delavstvo tvrdke Schütz, Pavlin in drug vložilo potom okrožne strokovne komisije istotako zahteve v istem smislu kakor je to poprej storilo že delavstvo tvrdke Sonnenberg. Do pogajanj pri Schütz, Pavlin in drug te prišlo brez stavke. Vršila so se dne 18. avgusta 1920 in sta se jih poleg zaupnikov delavstva

udeležila tudi sodruga Martinčič in Leskovšek kot zastopnika okrožne strokovne komisije v Celju. Pogajanja so se končala tako, da je tvrdka priznala delavstvu v premogovniku in tovarni 50 odstotkov povišanja na plači in četletni nabavni prispevek v znesku K 200.—. Radi lažjega razumevanja navajamo, da ima v Libojah tvrdka Sonnenberg, in tvrdka Schütz, Pavlin in drug vsaka svoj premogovnik in svojo tovarno za keramične izdelke. Ker pa isti dan ni bilo mogoče skleniti dogovora tudi s tvrdko Sonnenberg, so rudarji tvrdke Schütz, Pavlin in drug navzlic že zase sklenjeni pogodbi iz solidarnosti do svojih tovarišev pri tvrdki Sonnenberg tudi stopili v stavko. Šele dne 23. avgusta je bila stvar rešena za oba dela ugodno, ko je vsa zadeva vzela v roke Unija slov. rudarjev, katero je pri pogajanjih zastopal s. Čobal.

Iz strokovne organizacije.

Store. Podružnica kovinarjev v Storah je imela 29. minulega meseca izredni občni zbor. Občni zbor je otvoril predsednik Juri Žohar. Poročal je na zboru s. Leskovšek iz Celja, ki je obširno v jedrnatih besedah navzočim razlagal pomen strokovnih organizacij in potrebo razrednega boja. Za izvajanja je s. Leskovšek žel vsestransko pritrjevanje. V odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugji: predsednik Juri Žohar, podpredsednik Josip Ulrich, tajnik Juri Arch, namestnik Blaž Črešnik, blagajnik Jože Poteš, namestnik Ivan Požgajnar, knjižničar Josip Resnik, odborniki: Karl Bobek, Zorc Martin, Fran Fiedler in Peter Vidic. — Na shodu se je sprejela resolucija o obrambi 8 urnega dela in o varstvu delavske zakonodaje, ki se je poslala na ministrstvo za socialno politiko v Belgrad.

Dobisi.

Celje. Reakcija vzdiguje svojo glavo. V najnovšem času se dogajajo pri nas čudne stvari. Delavci opekarne Schmidt Vamprechtsammer so imeli 27. avgusta t. l. društveno zborovanje pri Pristovščku na Spodnji Hudinji pri Celju, vsled dogovora za reguliranje plač itd. Kljub temu, da je bil shod pri Okr. gl. Celje prijavljen, je smatralo orožništvo za zelo nujno, tamkajšnjega zapužnika zasledovati in ga izpraševati kaj se je na shodu govorilo. Orožnik je poudarjal, da ima stroge naloge vsako stvar natančno poizvedeti. Polzkušal je zapužnika pripraviti na to, da so taki shodi nevarni, nakar mu je isti odgovoril, da se zborovanje ni vršilo v škodo orožništva, temveč glede delavske prehrane itd. Nato jo je prijedral orožnik v Delavsko tajništvo z vprašanjem, če je bil shod prijavljen, na kar mu je strokovni tajnik pokazal potrdilo prijave in orožnik je odšel. Mi nimamo nič proti temu, če se obračajo ljudje, zlasti pa orožniki na nas, za informacije, ker imamo vse v redu pač pa se čudimo, odkod imajo orožniki strog ukaz naše shode zasledovati. zraven tega pa izjavimo tem potom, da v bodoče take informacije odklanjamo, to pa vsled tega, ker nečemo konkurirati z okr. glavarstvom v Celju. Mislimo pa, da orožniki spadajo v takih slučajih v področje okr. glavarstva. No, pa če hočejo celjski orožniki res pokazati, da so oni pravi varuhi obstoječih zakonov v Jugoslaviji, takrat se naravnost čudimo, da že niso davno nemške lastnike opekarne aretirali in zaprli, ker prekoračijo vsak dan 8 urni delavni čas. Delavci in delavke, ali vidite, kaj dela kapitalistična buržoazija in nje orožniki, ki ima takrat oči odprte, kadar delavstvo zboruje, a kadar kapitalist brezmejno izkorišča in zakone prestopa, ni orožnikov od nikoder. Tako vidimo na celi črti Slovenije, da 8 urni delavnik se le tam spoštuje, kjer je delavstvo strok. organizirano. Vam delavcem je to šola, da vsi do sedaj še nezavedni spadate v vrste strokovno organiziranega proletarijata!

Fala. V elektrarni na Fali ob Dravi so se vršila pogajanja za delavske mezde dne 27. pretečenega meseca, ki so, se pa vsled rafiniranosti

inženerja Menzi-ja razbila. Dne 1. f. m. so se pogajanja ponovno vršila, pri katerih je prišlo do sporazuma in je bilo sklenjeno naslednje: 1. Družba prizna povišanje plače in sicer: na dosedanje temeljne plače 30—40 % povišek, tako da znese skupno sorazmerno povišanje 20 % na vse prejemke. To povišanje v meri od 30 do 40 % določi podjetje za vsakega delavca v sporazumu z zaupniki. 2. Dopuste prizna podjetje v isti izmeri kakor v pogodbi z dne 27. marca 1920. 3. Za vsako nadurno delo se bo podjetje ravnalo po uredbi o 8 urnem delu. 4. K določevanju odškodnine (odtegljaja) za pokvarjeno delo in orodje bo pritegnil službujoči inženir vedno delovodjo kot strokovnjaka. 5. Podjetje bo nabilo na vidnih mestih v obratu veljavni delavni red, ob vstopu bo dobil vsak delavec vpogled v veljavni delavni red. 6. Vsako izravnavo cen bo določalo podjetje v sporazumu z zaupniki. 7. Za pospravljanje samskih sob bo najelo podjetje postrežnico. Delo postrežnice bo določalo podjetje v posebnem sobnem redu. 8. Podjetje bo spravilo v red stranišče v barakah. Elektrarna Fala se pridruži sklenjeni pogodbi in jo prizna za svoj obrat v vsem obsegu. — Pri pogajanjih je zastopal organizacijo s. Mihovc, tajnik osred. društva kovinarjev, soc. skrbstvo g. Likar, vladni komisar. Gospodu inž. Menzi-ju pa povemo, da ako s svojim paševanjem in tiranstvom nad delavcem ne preneha, da bomo poskrbeli, da bo to lahko v svoji domovini nadleževal. Imamo že precej zaznamb o njem.

Razno.

Kakor v eni stvari, tako v drugi. Velikanski državni proračun je vlada uveljavila brez narodnega predstavnštva. »Večerni list« in »Slovenec« sta prisegala, da dr. Korošec ni podpisal kot minister tega proračuna. Sedaj je pa dokazano, da je dr. Korošec res podpisal proračun. Kako še morete verovati takim lažnjivim klerikalnim listom? In če tukaj ne govore resnice, ko se njih laž lahko dokaže, kako pišejo šele neresnico tam, kjer je težje dokazati.

Prepoved nočnega dela v pekarski in kolačnikski obrti od 21. ure zvečer do 4. ure zjutraj po leti, in do 5. ure po zimi. Za poletni čas se smatra čas od dne 1. maja do zadnjega dne septembra. Od te prepovedi so izvzeta pripravljalna opravila (kvas, kurjenje peči) v toliko, da se smejo pričeti eno uro in pol pred začetkom skupnega dela. Za ta dela pa je uporabljati le neizogibno število delavnih oseb, ki se morajo tedensko menjati. Izključeni so vajenci, mladostne pomožne delavske osebe in delavke. Ta naredba je kot dodatek k naredbi, ki je izšla lansko leto v Uradnem listu št. 163 z dne 24. novembra 1919, ki pravi v § 5.; prestopke te naredbe kaznuje politična oblast prve stopnje z denarnimi kaznimi do 1000 kron ali z zaporom do treh mesecev. Ako prestopi naredbo obrtnik, se more razen tega odrediti, da se mu odtegne obrtna pravica če so dani pogoji § 133 b, odstavek 1, lit. a, obrtnega reda.

Umrli je Anton Polaj, strojni delavec pri tvrdki Pojina za grižo. Pokojnik je bil med sodelavci priljubljen, ter dober član svoje organizacije. Pogreba, ki se je vršil v sredo 8. t. m. so se udeležili številni člani podružnice, z društvenim vencom. Bodi mu blag spomin!

Stavka v Italiji. Italijanske socialistične stranke so proklamirale stavke skoro po vsej Italiji zlasti pa v gorenji Italiji. Tudi v Julijski Benečiji (zasedeno ozemlje) je nastala stavka razen v nujnih obratih, ki je imela namen protesta proti fašistom, to je Italijanskim nacionalistom, pred katerimi ni bil nihče več varen na cesti in ne v stanovanjih. Vrhutega je bilo v Trstu še vedno obsedno stanje in preganjanje delavnih slojev silno veliko. Stavka je bila v Julijski Benečiji zaključena dne 8. t. m., ko sta intervenirala dva Italijanska socialistična poslanca. Komisar v Trstu je obljubil, da odpravi vojaško sodišče, pomilosti vse izgnance ter da vpostavi civilno uradovanje. Nato je vodstvo proglasilo konec stavke.

Premogovnike v Pečuhu je kupila neka angleška družba. Angleški kapital torej polagoma a sigurno prihaja in dobički seveda bodo romali v Anglijo. Vsekakor »napredujemo«.

Kovinarski kongres se je vršil te dni v Kodaniju. Zastopanih je bilo 12 dežel s 53 delegati in z 2.180.000 člani. Mnogo delegatov se ga ni moglo udeležiti; med temi so zlasti ruski sodrugji, katerim sta norveška in danska vlada prepovedali dohod.

Produkcija svinca v Jugoslaviji. Svinec producira v Sloveniji dvoje podjetij: Bleiberger Bergwerksunion v Mežici na Koroškem in Blei- und Silberhütte A. G. v Litiji. Produkcija prvega podjetja je znašala v prvi polovici leta 1919 1192,8 ton, v drugi pa 3381,6 ton. Litijska topilnica je l. 1909 dala 1044 ton svinca, sedaj pa ji primanjkuje rude.

Zalogo živil v Rusiji. Iz Moskve se poroča: Dovož živil iz Sibirije se z vsakim mesecem dviga. V maju se je zvozilo iz Sibirije 800.000 pudov žita, v juliju 1.300.000 pudov in v prvih desetih dnevih julija 4.400.000 pudov. Polovica te množine se je izvozila iz gubernije Omsk. Ozemlje Čeljabinsk pošlje skoro polovico množine Omskega. V poletnih mesecih je bila Sibirija glavna žitnica evropske Rusije.

Zveza kovinarjev na Češkoslovaškem je izdala poročilo za l. 1919. Ustanovljena l. 1892 je imela 31. dec. 1919 123.602 člana in 30. junija 1920 150.000 članov. Dohodki so znašali l. 1918. 1.050.172,66 čk., izdatki 636.742,77 čk.; v letu 1919 pa dohodki 4.258.525,51 čk., izdatki 2.129.602,85 čk. Gotovina je znašala leta 1918 693.060,75 čk., l. 1919 pa 2.821.983,41 čk.; nasprotno imetje v letu 1918 1.076.063,23 čk., v l. 1919 pa 3.159.693,72 čk. — Organizacija je razredna in bojna. Nešteto mezdnih bojev je že bojevala in izbojevala. — Zadnji njen uspeh je zagotovitev dopustov za delavstvo; ti so določeni s kolektivno pogodbo na 4, 6 do 10 tednov.

Zveza kovinarjev v Nemčiji je najmočnejša organizacija kovinarjev na vsem svetu. Zadnje dni je bilo razposlano letno poročilo za l. 1919. Razvoj Zveze je razviden iz sledečih števil: Za četkoma l. 1919 je imela Zveza 786.186 članov, od tega 608.142 moških, 141.314 žensk in 36.730 mladeničev. Koncem leta se je povišalo to število na 1.605.401 člana. Od tega je bilo 1.279.291 moških in 102.631 mladinskih delavcev. Prirastlo je v enem samem letu torej 819.215 članov in sicer 671.149 moških, 82.164 žensk in 65.902 mladinskih delavcev. Ravno tako je zanimivo poročilo o Zvezinem gospodarstvu. Celotni dohodki skupno z blagajnično gotovino (v znesku 1.006.571,83 M) so znašali M 60.478.930,73, izdatki pa 52.626.146,58. Te številke so dokaz mogočnosti in moči kovinarske organizacije, ki predstavlja danes v Nemčiji najuplívnejšega delavskega činitelja in pred kojo se krščanske in nacionalne organizacije kar izgublajo. Zanimivo pa je, da kovinarska organizacija še vedno raste ter da delavstvo venomer skrbi za njeno finančno moč.

Zahvala.

Ob prilike smrti moje ljubljene soproge mi izročeno sožalje in za veliko udeležbo pri pogrebu, se delavstvu tovarne Kieffer in slavnemu občinstvu najtopleje zahvaljujem. — Sv. Lovrenc, dne 30. avgusta 1920. — Anton Mavrič.

Obvestila.

Iz Litije smo prejeli dopisnico iz katere je razvidno, da tamkaj delajo neki delavci po 16 ur na dan. Drugo pri najboljši volji nismo v stanu razbrati. Prosimo, da se obširneje poroča to, kar se je hotelo povedati še enkrat, vendar pa nekoliko jasneje.

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da so besede, katere sem govoril zoper sodruga Osima Alojzija v gostilni Stramlec v nedeljo 29. avgusta 1920 neresnične in jih obžalujem.
 Tomaž Kunwald

COSULICH-LINE
TRST-NEW-YORK

Odplov parnikov iz Trsta:

- 20. septembra . . . . . PRESIDENT GRANT
- 8. oktobra . . . . . PRESIDENT WILSON
- 16. oktobra . . . . . BELVEDERE
- 31. oktobra . . . . . ARGENTINA
- 3. novembra . . . . . COLUMBIA

Odhod od Ljubljane 3 dni poprej.
 Vozne liste prodaja in prostore za potnike iz Slovenije pripravlja edinole:

SIMON KMETEC, Ljubljana
 Kolodvorska ulica 26.

Naročajte in širite **„Naprej!“**

Okrajna bolniška blagajna
v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	211	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/10	211	Turjaški trg št. 4. Franciška ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11	3/412	Šiškarjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	8-9		Turjaški trg št. 4. Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-

njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciška ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUČKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI, DELNIŠKA DRUŽBA.

Ljubljana, avgusta 1920.

Vabilo na subskripcijo delnic!

Gospod minister trgovine in industrije je s svojim rešenjem z dne 6. avgusta 1920 IV, št. 1745 dovolil podpisanim koncesionarjem, da smejo osnovati delniško družbo pod imenom

Zadružna banka.

Banka je upravičena izvrševati sledeča opravila: ustanavljati konzumne in produktivne zadruge, pospeševati njih razvoj z dovoljenjem kredita, posredovati jim nakup in prodajo blaga in surovin, nadalje posredovati med njimi denarno podporo. Dalje eskomptovati, reeskomptovati menice, dovoljevati akceptni in kontokorentni in drugi kredit, nakupovati in prodajati blago in surovine vseh vrst, vrednostne papirje, valute, dajati posojila vseh vrst i. t. d.

Delniška glavnica znaša K 5,000.000.—, razdeljenih v 12.500 delnic po K 400.—.

Delnice se emitirajo po kurzu K 400.— komad in za vsak komad K 20.— več, da bodo tako ustanovni stroški kriti.

Delnice se bodo izdajale po K 400.—, po K 2000.— in po K 4000.—.

Na subskribirane delnice odpadajočo glavnico je treba plačati do 20. septembra t. l. pri zavodu, kjer se je subskripcija vršila.

Subskripcijske pole so na razpolago pri podpisanih zavodih.

Subskripcija se zaključi 20. septembra ob 12. uri popoldne.

Nakupovalna zadruga
 za konzumne in produktivne zadruge
 in zavode v Ljubljani
 r. z. z o. z.

Splošno kreditno društvo
 v Ljubljani.

Ljudska tiskarna d. d.
 v Ljubljani.

Konzumno društvo za Slovenijo
 r. z. z o. z.
 v Ljubljani.

„Sloga“ nakupovalna in prodajalna zadruga
 r. z. z o. z.
 v Ljubljani.

„Ljudski dom“ r. z. z o. z.
 v Mariboru.